TAHTA

5. Sınıf · Sosyal Bilgiler

DERS ÖZETİ · HAYATIMIZDAKİ EKONOMİ

Bütçe Oluşturma

Bütçe, belirli bir dönemdeki **gelirlerin** ve **giderlerin** önceden planlanmasıdır. İhtiyaçları ve istekleri ayırarak dört adımda kendi bütçeni oluşturabilirsin.

1 Gelir ve Gider

- Gelir: eline geçen para miktarı.
- Gider: harcadığın para miktarı.
- Gelir giderden az olmamalıdır.
- Harçlık, öğrenci için bir gelirdir.

2 İhtiyaç ve İstek

- İhtiyaç: karşılanması zorunlu olan şey.
- İstek: zorunlu olmayan, ertelenebilen arzu.
- Defter, kalem, bilet: ihtiyaç örneği.
- Oyuncak, ekstra çikolata: istek örneği.

3 Bütçe Oluşturma Adımları

- 1. Gelirleri belirle.
- 2. Giderleri listele.
- 3. Öncelik sırası koy.
- 4. Tasarruf payı ayır.

4 Sık Yapılan Hatalar

- Bütün parayı isteklere harcamak.
- Beklenmedik gidere pay ayırmamak.
- Bütçeyi yazılı planlamamak.

5 Bütçe Açığı

- Gider gelirden fazlaysa açık oluşur.
- Açığı kapatmak için istekten kısılır.
- Yazılı bütçe açığı erken fark ettirir.

İhtiyaç ve İstek Karşılaştırması

Özellik	İhtiyaç	İstek
Zorunlu mu?	Evet	Hayır
Karşılanmazsa	Günlük hayat zorlaşır	Sadece canın sıkılır
Örnek	Defter, kalem	Oyuncak, çikolata
Bütçede sırası	Önce karşılanır	Kalan parayla karşılanır

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEKLER

Bütçe Oluşturma: adım adım 5 örnek

ÖRNEK 1 ÖRNEK 1

Defter, otobüs bileti, oyun kartı ve kalemi ihtiyaç ve istek olarak ayır.

1. Defter: ihtiyaç, okul için zorunlu.
2. Kalem: ihtiyaç, okul için zorunlu.
3. Otobüs bileti: ihtiyaç, ulaşım zorunlu.
4. Oyun kartı: istek, zorunlu değil.

Cevap: İhtiyaçlar: defter, kalem, bilet. İstek: oyun kartı.

ÖRNEK 2 ÖRNEK 2

Aylık harçlığı 500 TL olan öğrenci kırtasiyeye 100 TL, ulaşıma 150 TL, atıştırmalığa 100 TL ayırırsa kaç TL tasarruf edebilir?

1. Toplam gider: 100+150+100=350 TL.
2. Gelir: 500 TL.
3. Tasarruf: 500-350=150 TL.

Cevap: 150 TL tasarruf edebilir.

ÖRNEK 3 ÖRNEK 3

Aynı öğrenci giderlerini 550 TL'ye çıkarırsa bütçesi ne durumda olur?

1. Gelir: 500 TL, gider: 550 TL.
2. Gider gelirden 50 TL fazladır.
3. Bu durum bütçe açığıdır.

Cevap: Bütçe 50 TL açık verir.

ÖRNEK 4 ÖRNEK 4

Bütçe açığını kapatmak için öğrenci ne yapmalıdır?

1. Önce istek kalemlerine bakılır.
2. Atıştırmalık gibi bir istek kaleminden kısılır.
3. İhtiyaçlardan kısmak yerine istekten kısmak tercih edilir.

Cevap: Bir istek kaleminden (örneğin atıştırmalıktan) kısarak dengeyi sağlar.

ÖRNEK 5 ÖRNEK 5

Bir öğrencinin haftalık harçlığı 100 TL. Kırtasiyeye 40 TL, ulaşıma 30 TL ayırırsa kalan parayı nasıl değerlendirmelidir?

1. Toplam gider: 40+30=70 TL.
2. Kalan: 100-70=30 TL.
3. Bu tutar isteklere ya da tasarrufa ayrılabilir.

Cevap: Kalan 30 TL'yi tasarrufa ayırması önerilir.

TAHTA

5. Sınıf | Sosyal Bilgiler

MİNİ TEST

Bütçe Oluşturma: 10 soruda kendini dene

Ad Soyad: Tarih: Doğru / Yanlış:

1. **Bütçe nedir?**

A) Gelir ve giderlerin planlanması
B) Yalnızca harcanan para
C) Sadece biriken para
D) Alınan hediyeler

2. **Aşağıdakilerden hangisi gelirdir?**

A) Kırtasiye harcaması **B)** Otobüs bileti
C) Aylık harçlık **D)** Atıştırmalık parası

3. **Aşağıdakilerden hangisi ihtiyaçtır?**

A) Defter **B)** Oyuncak
C) Çikolata **D)** Oyun kartı

4. **Aşağıdakilerden hangisi istektir?**

A) Kalem **B)** Okul kıyafeti
C) Ekstra çikolata **D)** Otobüs bileti

5. **Bütçe oluşturmanın ilk adımı nedir?**

A) Tasarruf ayırmak **B)** Öncelik koymak
C) Gelirleri belirlemek **D)** Giderleri listelemek

6. **Bütçe oluşturmanın son adımı nedir?**

A) Gelirleri belirlemek **B)** Giderleri listelemek
C) Öncelik koymak **D)** Tasarruf payı ayırmak

7. **Geliri 300 TL olan bir öğrenci 220 TL harcarsa ne kadar tasarruf eder?**

A) 50 TL **B)** 80 TL
C) 100 TL **D)** 120 TL

8. **Geliri 400 TL olan bir öğrenci 450 TL harcarsa bütçesi ne olur?**

A) 50 TL açık verir **B)** 50 TL fazla verir
C) Tam denk olur **D)** 100 TL açık verir

9. **Bütçe açığı oluşunca ne yapılmalıdır?**

A) İhtiyaçtan kısılmalı **B)** İstekten kısılmalı
C) Hiçbir şey yapılmamalı **D)** Bütçe iptal edilmeli

10. **Bütçeyi yazılı planlamanın faydası nedir?**

A) Zaman kaybettirir **B)** Hiçbir faydası yoktur
C) Sadece defteri doldurur **D)** Hatayı erken fark ettirir

Cevap anahtarı

1. A · Bütçe, gelir ve giderlerin önceden planlanmasıdır.
2. C · Harçlık, öğrencinin eline geçen para olduğu için gelirdir.
3. A · Defter, okul için zorunlu bir ihtiyaçtır.
4. C · Ekstra çikolata zorunlu değildir, bu yüzden istektir.
5. C · Önce ne kadar paran olduğunu bilmen gerekir.
6. D · Giderler ayrıldıktan sonra kalan paradan tasarruf payı ayrılır.
7. B · 300-220=80 TL tasarruf edilir.
8. A · 400-450=-50 TL, yani bütçe 50 TL açık verir.
9. B · Önce istek kalemlerinden kısarak denge sağlanır.
10. D · Yazılı bütçe, harcamaların nereye gittiğini takip etmeni sağlar.

Konunun tam anlatımı ve daha fazla soru:
tahtaapp.com/blog/dersler/5-sinif-sosyal-bilgiler-butce-olusturma-konu-anlatimi